

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob **torških, četrških**
in **sobotah**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50
za pol leta . . . 6.— . . . 9.—
za vso leto . . . 12.— . . . 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe
brez priložene naročnine se uprava ne
ozira.
Posamične številke se dobivajo v pis-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.,
izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglas se računa po tarifi v petitu; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javne zahvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema **upravnništvo** ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase
je plačevati loco Trst, odpre reklama-
cije se prosto poštnine.

„Edinost je moč.“

Ali smo res sami krivi?!

Mnogo se ugiblje dandanes — sosebno pa
te zadnje dni — da-li smo res in v koliko „sami“
krivi na sedanjem desperatnem položaju primor-
skih Slovanov. Pripomniti pa treba takoj, da mi
ta „sami“ ne razumemo tako, kakor ga razu-
mejo nekaterniki, stoječi na tistem tesnem sta-
lišču, raz katero sodijo momentanno položnje na-
šega naroda na tej ali oni točki domovine le po
lokalnih dogodkih in odnošajih in ki vso krivdo
na morebitnih nevspehih kaj radi vale na pleča
voditeljev in boriteljev v dotičnih krajih. Nočemo
preiskovati tu — pride že čas za to ob drugi
priliki — v koliko sili dotičnike na tako krivično
stališče namen, da bi s povdarjanjem ptujih gre-
hov ali zamud — bodisi resničnih ali pa le na-
mišljenih — pokrivali svoje lastne
grehe in zamude, ali to moramo reči kar
naravnost in vsem povdankom, da je tako stališče
res skrajno krivično, kajti takim postopanjem za-
devajo čisto graja in zbadljaji one, ki najbolj
trpe in kojim bi morali nuditi, mesto graje in
zbadljajev, svojo pomoč. Dá, po našem trdnem
uverjenju ga ni krivi ničesa stališča nego je ono
gori naglašeno, raz katero sodimo delavnost ro-
doljubov na tej ali oni točki domovine le po vidnih
vspehih, ki jih dosežajo hipno, in raz katero stališče
kar valimo krivdo na nevspehih ali na žalostnem
položnju le na dotične rodoljube, ne da bi po-
mislili, da je pravi vzrok vsem nevspehom in de-
speratnemu položnju morda deloma v zamudah
drugih ljudij iz prejšnjih časov, ali
pa v razmerah, kojih ne bi bila mogla
odvrniti tudi najintenzivnejša de-
lavnost z naše strani. Krivično je tako
stališče, ker se čisto dogaja v narodnih borbah, da
morejo pokazati najmanje vspehov baš oni, ki de-
lajo najhuje napore za narodno in domovinsko
stvar. Krivično je tako stališče, ker, sodeči raz
isto, čisto obsipljemo z grajo prav one, ki morajo

prenašati najhuji pritisek. Krivično je tako sta-
lišče, ker zbadamo z očitanjem nevspehov in torej
tudi nedelavnosti in nemarnosti, prav one rojake,
ob katere neposredno butajo sovražni valovi in so
torej obrambeni zid drugim sorojakom svojim, ži-
večim za hrptom prvih in ki morejo torej mirneje ži-
veti in se razvijati v varnejem zavetju. Res dela
krivico oni, ki na pr. vso krivdo na žalostnem
položnju slovenstva na tržaškem ozemlju piše le
na račun onih, ki se pehajo in bore na tej izpo-
stavljeni točki. Na tako stališče more res siliti
dotičnike, ali popolno nepoznavanje položnja vse-
ukupnega naroda in one velike sile, ki hoče
imeti tako položnje in koji pravimo
sistem vseukupne državne politike
na znotraj in na zunaj, ali pa jih sili zla
volja, izvirajoča iz nenaklonjenosti do voditeljev
in boriteljev v dotičnem kraju. Rodoljubi širom
domovine, in sosebno pa naše narodno novinstvo,
naj bi torej ne pozabilo niti za hip, da se svojim
očitanjem dela le krivico dotičnikom in dale ško-
duje stvari, ker ogorča čustva onim, ki se bore
in žrtvujejo, ki pa ne morejo dosežati vspehov,
ker je pozicija, na kateri stoje, preizpostavljena
silovitemu sovražnemu navalu. Ali kakor že ome-
njeno: da-si ne dosežajo ti boritelji vidnih vspe-
hov za ono ožje okrožje, na katerem se bore,
vendar pa so dobrotniki vseukupnemu narodu, ker
se ob njih razbija sovražno valovje, da ne more
dalje izpodjedati naše zemlje, naše lasti.

Vse to naj bi pomislili vsi oni, ki radi pi-
šejo svoje zatožbe na adresu rodoljubov ob peri-
feriji, ki toli radi kličejo: „sami“ smo, ali pravo
za pravo: sami — ste krivi! Nočemo tajiti, da
ne bi grešili tudi „sami“. Narobe, mi priznavamo
celó, da smo po velikem delu res „sami“ krivi.
Samo treba vedeti, kako moramo razumevati ta
„sami“. Ako menimo s tem „sami“ smo ali ste
krivi“ le resnično ali namišljeno nedelavnost po-
jedinih rodoljubov po onih točkah, kjer nam je
položnje najneugodnejše, potem delamo krivico in

smo na krivi poti; ako pa trdimo, da po čudnih
odnošajih v našem narodnem in javnem življenju,
da po zgrešeni politiki vseukupnega naroda, da
po preziranju glavnih pogojev in zahtev za bo-
dočnost naroda, da po presiranju in odklanjanju
svojih najnaravnejših in jedinih zaveznikov, sokrv-
nih bratov, omogočujemo, da se vzdr-
žuje oni vseukupni sistem, kije vstva-
ril in je hoče tudi ohraniti, širiti in
ugljabljati tisto desperatno polo-
žnje na pojeinih točkah periferije
—, ako trdimo vse to, tedaj smo govorili — re-
snično! V tem smislu smo res „sami“ krivi, da
se nam narod pogublja na tej ali oni točki peri-
ferije, kakor n. pr. na našem tržaškem ozemlju.
Kaj nam morejo pomagati vsi „agitatorji“, ako
pa se svojo mejsebojno zavistjo, se svojo zgrešeno
politiko, slonečo na nerazumevanju pogojev za
našo narodno bodočnost, se svojim klanjanjem pred
onimi vplivi, ki nam ne hote dobro in nas zato
razdvajajo — ako se svojimi velikimi vse-
ukupnimi grehi podpiramo takov sistem, ki hoče
ravno nasprotno od onega, kar hote oni
naši „agitatorji“ in kar hočemo z istimi tudi
mi? Kaj naj store in dosežajo malo število za
javno narodno delo sposobnih rodoljubov ob peri-
feriji, ako pa mi vsi križem vse domovine v svoji
tradicionalni neslogi vihtimo lo-
pato, da sami sebi kopljemo grobove,
a zajedno gladimo pot našim nasprot-
nikom: pot preko naših grobov? Kaj
naj store agitatorji, ako pa ves narod po svojih
voditeljih — in ti so le produkt vsakodobnih od-
nošajev v narodu — podpira sistem, ki ruši, kar
delajo oni naši „agitatorji“, ruši pa tem laglje,
ker je, zopet po naši krivdi, tisočkrat močnejši
nego so oni naši agitatorji in mi vsi skupaj!

To misel je povdarjal tudi posl. Spinčič —
mož, o katerem je znano, da jako strogo tol-
mači dolžnosti vsacega rodoljuba in ga je
zgolj strogost tudi nasproti — politiku Spinčiču;
mož, ki je vzgled delavnosti in pridnosti.

PODLISTEK.

11

Njen ideal.

Novela. — Spisal Srečko.

(Dalje).

Emi se je zatemnil obraz. Toliko da ni iz-
bruhnila iz sebe kopico psovk, užaljena, da se na
najostudnejši način obrekuje njeno najpriljublje-
nejše bitje, toliko da ni ostavila sobe po toliki
nesramnosti.

To je spoznala tudi Mreta Koščica. Obraz se
jej je zresnil, da je postal hipno preteč.

„Imam dokazov gospica. Na Štajerskem je
zapeljal in uničil nedolžno deklico in zdaj name-
rava bržkone kaj enacega z vami. Bog mi je priča,
da ne lažem. Tu pa imate del tistega, kar sem
jaz brala.“

Izveklela je iz žepa zmečkan papir in ga po-
ložila Emi v naročje. Ta pa je sedaj verjela.
Njene mlade duše se je polotila ljubosumnost.
Obraz jej je pobledele, s tresočo se roko pa je po-
lagoma razgrnila papir in čitala.

Križevnik, dne . . .

Preljubi moj Stojko!

Duša se mi trese, kadar-koli se domislím, da
si me prevaril, da si me uničil. Jaz sirotica sem
verjela tvojim medenim besedam in sladkim obljub-
bam, pozabila sem na vse, oh, na vse — in

sedaj me kaznuje vsemogočni Bog. Rada bi bila
žrtvovala za tebe življenje, radi bi bila storila še
več. Ti pa si zlorabil tako neusmiljeno, tako ne-
človeški mojo udanost, moje zaupanje v te, da si
me pogubil. Ne pozabi, da sem grešila radi Tebe.
— Reci dragi Stojan, odpiši mi zlata dušica, da
me še ljubiš, da sem še tvoja in jaz ti odpustim
vse. Daj utehe bitju, ki te je edino ljubilo resnično
in katero te še ljubi. Srčnim pozdravom te po-
zdravlja tvoja

globoko užaljena

Minka Rogelj.

Kakor onemela obsedela jo na stolu in pre-
mišljala usodo one, ki mora biti še nesrečnejša od
nje. Skrbno je zganila pismo in ga brez Mretinega
dovoljenja utaknila v žep. Ako bi jej bil kdo preje
pripovedoval kaj takega, da se to zgodi žnjo,
mislila bi, da jej bode to hudo do smrti. Sedaj pa
je bila potolažena in okrepčana. Kako bi ona ne
prebila tega, ko mora druga še huje trpeti in to
radi istega bitja. Na-se ni mislila nič, milovala je
samo ono revico, ki je pala tako globoko. Tedaj
pa je prišla na drugo misel: kaj naj stori žnjim.
Ne pogledati ga več, to je bil njen nagli in trdni
sklep. Ali kako se ga izogibati radi starišev in
druzih?

Urno se je premislila, da ne bode čakala očeta;
poslovila se je pri Mreti in jo rotila, naj molči.

„To se ume, to se ume, le v Boga zaupajte,
in vse pretrpite!“

Drugo jutro pa se je potikal Modrič na vse
zgodaj okrog Goščavskega gradu. Pri hlapcih je
stal v hlevu, ter hotel vse izvedeti, kdaj vstane
Stojan, kdaj gospodar, kdaj Mreta? In ko je na-
nesel govor na Stojana, čul je iz Mihatovih ust
marsikaj trpekega:

„Edino veselje mi je, da pojde že jutri, ta
nepridiprav. Pomisli Modrič, dva meseca sem ga
snažil, čistil, likal in svetil, pa meniš, da mi je
podaril kdaj kako kronco? O pokveka vojaška!“

Hlapci so se bili že davno razšli, ko je bil
Modrič še vedno na Goščavju. Jezno je stopical
po dvorišču, da je obrnil na se Mretino pozornost.
Ta je takoj vedela, česa išče oni.

„Le še malo počakaj, sedaj pa že kmalu
vstane!“

Skrivnostno mu je namežiknila in se veselo
nasmejala, kakor da je napravila dobro delo. Ko
pa je prišla bližje njega:

„Imaš gotovo kako pisemce od gospice Eme?
O tisočkrat bodi Bog zahvaljen, da sem le vse to
razdrla!“

Modrič jo je začudeno gledal, kakor vselej,
če je kdo kaj govoril žnjim, ter je pošteno molčal.

(Konec prih.)

Nikar ne delajmo torej krivice z očitani, kakoršna je lahko izustiti, a težko stvarno podpreti! Nikar ne iščimo krivde tam, kjer je ni, ali vsaj, kjer je ni v glavnem nje bistvu; ampak iščimo jo tam, kjer je! Nabergoj, Spinčič, Laginja, Mandić itd. niso krivi na desperatnem položaju slovenstva na ozemlju tržaškem, ampak krivi smo vsi skupaj od Mure do Soče in adrijskega morja in krivi so tudi onkraj Sotle. Iz tega opasnega položaja nas ne rešijo ni agitatorji, ni posamični narodni tribuni, ako se ne povrnemo k vršenju svoje dolžnosti, ako se ne povrnemo k zlozemu sistematičnemu delu, ako se vsi skupaj ne povrnemo v šolo prave narodne politike, v šolo narodne vzgoje, rekli bi one fine narodne diplomacije, ki na prvi hip ve razlikovati med prijatelji in neprijatelji — ki ume zasledovati nakane poslednjih tudi tedaj, ko prihajajo k nam v prijateljski obleki in sladkimi besedami na jeziku. Ali, da povemo prav po domače: položanje se nam ne zboljša, dokler bomo sedali neprijateljn ne limanice, bodisi to pod pretvezo „liberalnih“ ali pa klerikalnih načel!

Do sedaj smo sedali le preradi in upravi sedaj cepetamo na limanici in otepljemo okoli sebe tako, da smo kar že — smešni. Da, res je: „sami“ smo krivi, toda krivi smo — vsi skupaj!!!

DOPI SI.

S Štajerskega. (Izv. dopis.) Gospod urednik, dobil sem torej kolego. Ne bodem več saméval „Maloštajarec“ v Vašem cenjenem listu. Veselim se srčno, da je „Glas iz Maribora“ pisan povsem istim duhom, kakor bi si želel pisanega i jaz. Horošenko! Upam, da se bodeva vrstila za naprej pogosto, ter zložno nadomestovala z drugimi štajerskimi in spé dopisniki Vašimi, to, kar so zamudili drugi, razširjajoči kranjskim časopisjem ogenj strankarstva in stanovskega sovraštva i mej nami. Naj bi dónel „glas iz Štajarja“ od Mure do Save, od Meže do Sotle: „ne konservativen, ne radikalen, ampak slovenski glas iz src, ljubečih narod“.

Bližajo se volitve za deželni, volitve za državni zbor. Koga bomo volili?

Ponudniki se že oglašajo, kakor čitamo po listih. Agitacija se neposredno (in posredno?) že vrši. Kak bode uspeh?

„Quel astre à nos yeux vient de lui?“ kličemo z Rásjénom, ko slišimo o „poslancih in spé“.

Meni je znan ta in oni vpliv in morem že sedaj prorokovati: voljena bode pri nas zopet večina dosedanjih poslancev, tako deželnih, kakor državnih. Radikalizem je tukaj malo znano svojstvo. To je sicer v marsikojem slučaju žalostno, ali, kadar se novimi ponudniki ne obeta nič posebnega, — dobra je ta „mananza“. Niti polovica vseh mandatov ne preide v „nove“ roke.

S prejšnjimi poslanci se itak poznamo: taki so in bodo. Preobrat iz gosenice v bubo in v metuljčka ni me njimi znan. Razlika mej njimi in nekaterimi izven belo-zelene zagraje je očita. Sploh pa so nekateri protivni vsakoršnjim metamorfozam, tudi, če bi slučajno bile — u m e s t n e. Seveda jim ne smemo zameriti, ker doslednost je ravno tako lepa krepost, kakor zvitost in „listj“ v politiki. Nekateri so premeški in preobčutljivi in se bojijo zamere, čemur pa se nobeden poslanec, izpolnjujoči željo naroda, izogniti ne more.

Pojdemo-li v Gradec, ali ne? To je nepotrebno vprašanje, ker odgovor je odvisen od teka „zgodovine“; kar je danes absolutno nemogoče, jutri se že lahko omogoči in sklep mora biti odvisen samo od poročstva, da se za narod kaj doseže, ne pa morda od osebnih sladkih občan in vabil. To pa narod tirja: kompromisov in prosjačenj nikar! Daš li, vabitelj, garancij, „innj byt po tvojemu“, pridemo, inče nikdar! Tako se morajo odzvati in — se odzovejo tudi.

Dela pa je dosti doma. Treba se poučavati o potrebah volilcev(-naroda). Treba pa tudi skrbeti, da izvedó izvestni krogi, — kateri se radi drže tako najivno o našem vprašanju, — da izvedo ne samo o vzroku abstinence, nego tudi vse krivice in bolečine naroda našega.

Ni se treba bati vagonov južne železnice, saj popeljejo, vzlic madjarskim napisom, vendar le tudi na — Dunaj. Nekje pa se mora razpravljati o naših potrebah; če ne v sejah v Gradcu, kjer je neumestno sedaj, pa v deputaciji na Dunaju.

Kak naj bode novovoljeni poslanec?

1. Tirjamo, da svojega „ja z“ ne piše nikdar po angleški: narod mu mora biti prvo, potem oseba svoja;

2. za narod ne sme imeti simpatij in ljubezni samo v srcu: biti mora tudi sin naroda in odgojen na slovanskih tleh;

3. vodene boje ne sme biti, niti mavričine: možki značaj, jeklen, nepremakljiv;

4. s kranjskimi strankami ne sme biti v sorodu; razpor kranjski mora ignorovati; to je važen pogoj!

5. poznati mora težnje Maloštajarcev že od mladih nog; vse poznejše proučevanje ga ne more usposobiti, ker „gospodu“ je marsikaj skrito, kar otrok in deček vidi;

6. ne sme biti kakor goba, ampak kakor granit mej nasprotniki, da o pravem času postavi moža: Qui-va-là?;

7. delaven bode moral biti; dolce far niente mu mora biti neznano.

Kdor ima ta svojstva, prednost ima pred drugimi; in kdor ima še vrhu tega več potrebnih svojstev, — volimo ga!

Za državni zbor pa je še nekaj pogojev, o katerih o priliki.

Slovenski gimnazij? Naše mariborske vsporednice nečemo niti imenovati slovenske, a celjski utrakvistični gimnazij le preradi nazivljemo slovenskim. Vsaj je bil bój zanj, boj za Slovence, in „nemško“ Celje se bi naj porušilo. Sedaj nam je pa došlo „poročilo“ o prvem letniku tega gimnazija. Milo se nam je storilo, ko smo zagledali to knjižico. Še „programi“ tukajšnjih nemških gimnazijev imeli so po navadi vsako leto kak slovenski sestavek, — poročilo „slovenskega“ celjskega gimnazija pa je samo „tajč“. O miseria! Poučevali so štirje učitelji 70 slovenskih in katoliških učencev na dveh oddelkih; veronauk, latinško, deutsche Sprache, slovensko, Geographie, matematiko in Naturgeschichte (!) ter vzgojili 6 odličnjakov, 48 prvorednikov, drugih polovica se še izpraša, polovica je drugorednikov. Vspéh torej dovoljen!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 21. julija 1896.

Statistiški podatki o narodnostnem stanju v Trstu in okolici v letih 1857 in 1890. Nimamo pri rokah sedaj nikakih statističnih podatkov o narodnostih odnosajih v Trstu z okolico vred, niti iz leta 1850, niti iz prejšnjih časov. Imamo jih pa iz leta 1857. in navajamo jih tu z onimi številjenji od 31. decembra 1890; to je, zadnjega številjenja, ki so ga dale izvesti državne oblasti. S tem dajemo priliko vsakemu mislečemu človeku, da more primerjati te podatke ter da si s tem napravi svojo lastno sodbo.

Po službeni statistiki, ki jo je izdala **o. k. vlada** l. 1857 bilo je v tem letu v Trstu z okolico: **Slovencev 52%, nad polovico vseh prebivalcev, Italijanov 37%, nekaj nad jedno tretjino vseh prebivalcev.**

Ostalih, največ Nemcev in Židov, koje poslednje pa so tedaj istotako šteli kakor posebno narodnost, je bilo 11%, torej nad jedno desetino. Po službenem popisu iz leta 1890, kojega je istotako izdala **o. k. vlada**, bilo je tega leta v Trstu in njega okolici: **Slovencev 27.000** (in to v mestu 8000, v predmestjih 9000, in v okolici 10.000), v odstotkih nekaj nad **20%** ali **jedna petina vseh prebivalcev; Italijanov je bilo 98.900** (in to v mestu 85.000, v predmestjih 13.000, v okolici 900), v odstotkih **75%; ali tri četrtine vseh prebivalcev**, Nemcev 6500, torej niti ne polnih 5%, ali jedna dvajsetina vseh prebivalcev!

Kdor ima oči, naj gleda, kdor ima ušesa, naj posluša, kdor ima mozga, naj razmišlja!

Obnovljenje pogodbe z Ogersko. Te dni so se bili jeli pojavljati glasovi, da utegnemo vendar imeti nove volitve za državni zbor že to jesen. Ti glasovi so se širili sosebno z ozirom na pogajanja za obnovljenje pogodbe z Ogersko. Pre-

vladalo je bilo namreč menenje, da vlada si ne upa pred sedanjo zbornico se svojimi predlogi za obnovljenje pogodbe in sicer za to ne, ker se tikom pred volitvami večina poslancev ne bi upala glasovati za tako odlojno stvar in v očigled vseobčim protestom. No, vesti zadnjih dveh dni so temeljito porušile ono domnevanje in soditi po teh vesteh, bode vendar-le sedanja zbornica morala izpiti to grenčico prav tikoma pred svojo smrtjo. Kakor javljajo oficijozni vseh nijans — seveda obligatnimi veselimi obrazi — so se gospodje ministri od te in one strani, sestavši se te dni na Dunaju, popolnoma sporazumeli o vseh točkah, razun o bančnem privilegiju in o kvoti. Dogovorili so se baje o carinarski in trgovinski pogodbi, o železniških tarifih, o veterinarskem vprašanju, o postopanju z ogerskimi zavarovalnicami v Avstriji, o avstrijskih pritožbah proti povspesjevanju ogerske industrije itd. Glede uredbe banke odjenjamo najbrže — mi. Zakaj ne, saj smo vajeni temu! V odškodnino se baje nekoliko premeni kvota, in sicer tako, da bomo za skupne stvari plačevali mi 65, Ogrji pa 35. Tako da sta se dogovorili vladi. Baron Banffy da je celo na ta način obvezal one svoje pristaše, ki hočejo še kandidovati, da bodo glasovali za to razmerje, da jim je dal podpisati posebne reverze. Iz tega bi bilo sklepati marsikaj: a) da je uverjen baron Banffy, da bode vodil nove volitve na Ogerskem, da se torej čuti trdnega za sedaj, b) da se vprašanje o kvoti odloži za sedaj in da je rešita prihodnja nova parlamenta, in pa da je celó v vladni stranki ogerski odpor proti tej neznamni spremembi kvote v pravičnejem zmislu. To je že skrajno sredstvo, ako mora vlada pritiskati na poslance že pred volitvami in zahtevati od istih pisemenih obvez — in da jim grozi z odtegnjenjem podpore o volitvah. To dejstvo kaže, da so tam vsi jednako pravični ali krivični nasproti Avstriji: vladna stranka in Košutovci. In če potem dotični poslanci vzlic svojemu podpisu pozabijo vendar na reverz? Ako vendar ne bi hoteli privoliti niti v to malo spremembo? Kaj potem, ko bodo že rešene vse ostale točke? Ali se porušijo potem vsa pogajanja in bode delo zapričeti z nova? Ali res? Naravno bi bilo to, da, in tudi potrebno, ali uverjenje naše je vendar-le to, da ne bode tako. Ako ne bodo hoteli odjenjati Madjari, pa se potrudí naša vlada, da odjenjajo naši! In tako bode pogodba na obeh straneh, dobiček pa le na ogerski strani. Morda se motimo. Morda bode parlament s poslanci iz nove kurije boljši, nego se nadejamo! Malo nade imamo v to. Če pa bode vendar, mise bomo le veselili na tem. Vsakako pa je obžalovati, da se odloži ravno isto vprašanje, ki najbolj razburja javnost: vprašanje o kvoti. Obžalovati je to, ali čudimo se ne temu, da si vladni gospodje ne upajo z besedo na dan. Na naši strani se boje splošnega razočaranja na vseh straneh vsled toli malenkostne premembe nam na dobro, na Ogerskem pa se boje zopet, ker vedo, da srditi Madjari začeno hrup tudi proti temu malenkostnemu olajšanju za to stran. Tako je bilo in tako je: mi naj bi vedno le dajali, ljubi madjarski prijatelji da bi vedno le prejimali.

Italijanska zbornica poslancev ne bode sklepčna? Iz Rima poročajo včerajšnjega dne: Glasom poročila raznih listov razposlala je vlada raznim poslancem preko 200 brzogajnih pozivov, da naj pridejo v sejo dne 21. t. m. Ministerstvo se namreč boji, da zbornica ne bode sklepčna zaradi premalega števila prisotnih poslancev. Brkone ne bode več nego jedna sama, ali kvečemu bosti dve seji, ne da bi došli v razpravo vladni načrti.

Iz Rusije. Javljajo iz Petrograda, da so tam zasledili tri tajne tiskarne, v katerih so se tiskali razglasi, katere so širili o zadnjem delavskem štrajku. Redarstvo je zaprlo nad petdeset oseb. — Angleški časopis „Standard“ piše, da še nijednega vladarja niso dočakali srčneje, nego so to storili prebivalci Petrograda o povratku ruske carske dvojice od kronskih slavnostij iz Moskve. Vsi sloji prebivalstva so tekmovali za čim srčneji sprejem. Nikdo ne sme dvomiti o udanosti in ljubezni prebivalstva do carja. — Odposlanstvo ruskega rdečega križa, ki biva v Abesinji in zdravi ranjence Menelikove vojske, je potrebovalo dva meseca za potovanje iz Petrograda do središča Abesinje, Harar. Ker niso dovolili Italijani, da bi se odposlanstvo izkrcalo v njihovi luki, se je iz-

krčalo v Džibuti, v francoski naselbini, kjer je bilo sprejeto najljubezniveje in se je poskrbelo, da je moglo priti do Harara, kjer so ga dočakali podkralj in vse oblasti ter neštivilna množica ljudi z vojniki vred. Ruski zdravniki imajo obilo posla, kajti ranjencev je na tisoče, ki prihajajo trumoma. Iz Harara je šlo odposlanstvo v Entoto, v Menelikov sedež, kjer je tudi obilica ranjencev.

Gladstone o južnih Slovanih. Angleški novinar Charles Norman, ki se je mudil v Belemgradu povedom obiska kneza črnogorskega, pisal je slavnemu državniku angleškemu, Gladstonu, list, v kojem mu je priobčil, koliko spoštovanja uživa na slovanskem jugu. Gladstone je odgovoril Normanu: Zahvaljujem se Vam, spoštovani gospod, da ste mi pisali; zahvaljujem se roki, ki je tako lepo pisala ta list ter ugodila mojemu slabemu očesu. Jako ginjen sem vsled Vašega poročila o čustvih, ki jih goje do mene. Ne vem, da bi bil zaslužil to. Jaz sem sicer res vzlic slabemu poznanju tamošnjih odnošajev vedno povdarjal svoje meene, da so narodi, koje je razumeti pod skupnim imenom južnih Slovanov jako sposobni za samovladanje in v jednom ali dveh slučajih nisem se obotavljal, da ne bi vrgel krivde na one, ki jih vladajo. Kajti moram misliti, da take zapreke ne obstoje več, ter se nadejam, da bodo ti narodi, poleg drugih preduslovji napredku, umeli gojiti duh sloge in edinstva. Dasi ne pozabljam velikih zaslug cara Aleksandra II. zanje v odločilnem času, menim pa vendar, da najboljša podpora jim je zaupanje v samega sebe; sami v sebe pa bodo mogli zaupati, ako bodo čuvali sloge. — Kakor človek, približavši se svojim zadnjim dnem (Gladstone je star 87 let), veselim se tega, kar sem doživel, da se je 12 do 15 milijonov bratov krščanske vere osvobodilo tujega jarma. Jaz sem uverjen, da osvobodjeni obrnejo vse svoje simpatije onim, ki so še v jarmu, da se osvobode tudi oni.

Gladstone.

Ta prekrasni list — tako opaža umestno „Hrvatska domovina“ — je vreden, da si ga zapomnimo in da se ravnamo po njem.

Položaj na Kreti. Iz Aten poročajo na Dunaj včerajšnjega dne: Blizu Kandije ubili so Turki dne 19. t. m. pet kristjanov. Ta vest je strašno razburila kristjansko prebivalstvo. Krščanski trgovci so zaprli svoje prodajalnice, odličnjaki pa so se obrnili do konzulov, zahtevajoči zaščite. Konzuli so takoj sporočili o teh dogodkih v Kanejo.

Nadaljnja poročila javljajo, da je bilo celó v Kandiji klanje. 10 Evropejcev bilo je umorjenih in mnogo jih je ranjenih. Dasi ta vest ni še potrjena službeno, vendar je soditi, da je položenje z nova jako kritično.

V Kandiji bilo je doslej popolnoma mirno, ker je bil poveljnik Hasan paša postopal jako energično, toda njega je premestila te dni turška vlada na drugo mesto.

Iz Aten poročajo 20. t. m.: V Heraklionu so Turki posekali 10 kristjanov, mnogo pa so jih ranili v tem klanju. Iz Kaneje sti odpluli dve vojni ladiji v Heraklion.

Iz Carjagrada javljajo v Beligrad, da so odposlaniki evropskih držav zahtevali pri sultanu, da naj odpozove vojaškega poveljnika Krete, Abdulla pašo. Sultan da je baje priznal opravičenost pritožeb odposlancev in zatorej je pričakovati, da bode Abdulla paša v kratkem odpozvan od svojega sedanjega mesta. — Govori se, da je sultan v obče jako nezadovoljen s svojimi ministri.

Različne vesti.

Doneski za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu: Veleč. g. Ed. Legat c. in kr. kapelan v Lipici je daroval kot Ciril-Metodov dar 4 krone. Gospa Metliković Tereza je izročila 2 kroni 9 stot., katere je darovala vesela družba v gostilni g. J. Stoke, 1 krono darovano po gosp. Levičarju in 50 stot. darovane po gosp. Mariji Lavričevi. G. Josip Weutz je daroval 4 krone. Flenčkajnerji pred odbodnico kozla v Pulj 4 krone 40 stot., in štiri Flenčkajnerski patri 4 krone. Pri tej priložnosti popravlja se prijava doneskov v izdanji za nedeljo 19. t. m., v smislu, da je poslal g. Vekoslav Keršovau 3 krone 40 stot. a ne le 2 kroni 40 stot., nabrane pri proki g. F. Gerlanca in Marije Fuk v Samotorci.

Mestni svet tržaški bode imel jutri ob 7. uri zvečer javno sejo. Na dnevnem redu je 8 toček, preostalih iz prejšnje seje.

Imenovanje v financ. C. kr. namestnik kakor predsednik primorskega finančnega ravateljstva je imenoval: davkarskega pristava Alojzija Sellaka kontrolorjem v X. pl. razredu; davčne pristave Emila Basiaco, Viktorja Bradamante, Josipa Pavana Henrika Ramota, Evgena Radosloviča, Ivana Bresniga, Aleksandra pl. Gavarda in Karla Tassinija oficijali v X. pl. razr.; davkarske vezbenike Ivana Bernardisa, Karla Percolta, Mihajla Abba, Ivana Tenciča, Josipa Zorna in Antona Torellija pa pristavi v XI. pl. razr.

Premeščenje. Sodnijski pristav dr. Hadrijan Pascoletto premeščen je k tajništvu najvišjega sodišča.

O shodu volilcev v Šmarjih pri Kopru prejeli smo nastopne vrstice: Shod v Šmarjih obnesel se je izvrstno. Volilcev polna dvorana i poslušali vsi pazno, stavili mnogo vprašanj in resolucij. Zvršetek impozanten. Natančneje poročilo pride!

Kdo je govoril resnico? Kakor znano, sta „Mattino“ in „Triesterica“ dokazovala uprav sumljivo gostobesednostjo, da se je res pohabil stroj parnika „Risano“, ki je imel odvesti „Sokolove“ izletnike v Devin. Tem zanimiveje je, kar piše o tem list „Eco del Litorale“ — koji list je gotovo vzvišen nad sumom kakega posebnega prijateljstva do Slovanov, kamo-li strankarstva istim v prid. Listu „Eco“ pišejo iz Trsta: „Slovensko društvo „Sokol“ je namerovalo prirediti izlet s parnikom v Devin; dotična oznanila so bila prilepljena po vseh vogalih mesta. A parnik, ki naj bi bil prevel člene onega društva, je bil prav tisti „Piranese“, ki se je onih dveh dni dvojezičnih napisov udeležil toli živo z zastavami, balončki itd. Morate misliti, kakov hrup je navstal proti lastniku istega iz vseh mest istrskih, ne izvzemši našega, ki nikakor ne zaostaja glede narodnega navdušenja. No, toliki so bili protesti proti tej nakani, da je kar hkratu „Sokolu“ došla vest, češ, kakor da vsled ne znam kakega pohabljenja „Piranese“ ni možno prevesti člene na zaželeni cilj. Kaj storiti v tej zadregi? Vodstvo „Sokola“ šlo je iskat drugega parnika, in po nekoliko težavah je res našlo parnik „Risano“, ki naj bi bil v nedeljo popoldne, komaj dospel iz Pulja, prevel člene slovenskega društva. Sledila so hitro nova oznanila, da se bode izlet vršil na parniku „Risano“. Toda lastniki „Risana“ so delali račun brez krčmarja, ali bolje rečeno brez prebivalstva istrskega, ki je, doznavši o stvari, dalo razumeti kapitanu, da, kakor hitro bi imenovani parnik služil označenemu namenu, bi ga jeli bojkotovati. Kako se torej rešiti iz te nevarnosti med Scilo in Karibdo? Zgodovina pripoveduje, (kar potrjuje včerajšnja oficijozna „Adria“), da se je „Risano“ kar hkratu ustavil dospevši v nedeljo v pristanišče. Dogodilo se je neko „pohabljenje“ v stroju. Dali so se potrebni znaki in kwalu potem so pritirali parnik do Rive Sanità, kjer so bili že zbrani členi „Sokola“. — V tem poročilu laškega konservativnega lista je sicer toliko pomote, da parnika „Risano“ niso privlekli, ampak je lepo sam priplul do obrežja. Toda to je le postranska stvar; glavna stvar je za nas ta — in mi smo hvaležni goriškemu listu na tem potrdilu —, da se je iz vseh mest istrskih in tudi iz tržaškega, pritiskalo na lastnike parnika „Risano“, in da so se isti tudi udali temu pritisku. To pripoznanje lista „Eco“ jemljemo na znanje v dokaz, da stvar vendar ni bila tako nedolžna, kakor sta po vsej sili hotela dokazati „Triesterica“ in „Mattino“.

Čudno in vendar je res. Doslej je bila navada, da je vsaka poznejša naredba razveljavila prejšnjo, različno naredbo o istem predmetu. Tako smo omenili o oni glasoviti naredbi koalicijske vlade do vseh uradnikov, ki je vezala poslednje na vse strani. Vsled te naredbe je bilo nastalo silno ogorčenje v uradniških krogih in grof Badeni je prav hitel takoj po svojem nastopu, da razveljavi to naredbo. Opravičeni smo bili torej do menenja, da ni več v veljavi ona glasovita naredba. Motili smo se. Dandanes gre vse narobe in tako smo doživeli, da v praksi velja prejšnja naredba in ne poznejši preklic. Iz Istre nam poročajo namreč, da so učiteljem nekega okraja še le pred

par tedni prijavili ono glasovito naredbo izdano po koalicijski vladi in preklicano po poznejši vladi grof Badeni. Kdo ima sedaj besedo: ali Windischgrätz, ali Badeni? To vprašanje je menda še nerešeno za izvestne kroge po Istri, koji bi bolje storili, da bi se nekoliko bolj brigali za zaporedne demonstracije italianissimov, nego da nadevljejo torbo siromašnim učiteljem.

Draginjska doklada državnim in železniškim uradnikom in uslužbencom. V kratkem dobi najvišje potrjenje zakon gledé naknadnega kredita 62.000 glđ., ki ga je sklenila poslanska zbornica meseca junija t. l. Zatem se izplačajo drž. uradnikom in gori navedenim uslužbencom za minoli in prihodnji čas — do zvršetka tega leta, — draginjske doklade v mestih itd., ki so bili lansko leto prizadeti po potresu. — Napram nad vse kritičnim razmeram, ki so nastale po več krajih vsled lanske katastrofe in ki še vedno občutno vladajo, je ta draginjska doklada pač le — pravično in človekoljubno odškodovanje uradnemu osebju in zato mu je privoščimo iz sreca.

Iz Sežane nam pišejo: Gospod notar Balaben čutil je potrebo poslati Vam popravek na dopis o njegovih laških spisih za slovenske stranke. Ravno ta popravek dokazuje, da so bile v dopisu navedene stvari popolnoma istinite, kajti g. notar se ne upa tajiti, da je v poslednjem času začel pisati slovenskim strankam laški. On pravi le, da mu je bilo pri sestavi spisov vedno pravilo zahteva in korist strank. Ta pa je res dobra. Naj nam vendar g. notar imenuje tistega Kraševca, kateri je od njega zahteval, da mu laški piše; Vam g. urednik pa prepuščam sodbo, ali je res za slovenske stranke koristno, če se jim v pravnih opravilih, pri katerih sodelujejo le Slovenci, piše laški. To korist vidi menda le g. notar. (Tudi mi smo izvedeli od druge strani, da je gospod notar prav isti dan, ko je bil njegov popravek v „Edinosti“, zopet poslal na sodišče laški zapisnik za slovensko stranko. Op. ur.)

Iz Razdrtega nam pišejo dne 20. t. m.: Dolgo, predolgo sem čakal, da bi koje spretnejše pero nego je moje opisalo lepo slavnost, ki se je vršila dne 7. junija v naši vasi. Ker pa se le nihče ne oglasi, prosim Vas g. urednik, da vsprejmete v cenj. svoj list te-le vrstice, dasi prihajajo prilično „post festum“.

Omenjenega dne namreč imeli smo procesijo ob nenavadno veliki udeležbi ljudstva. Petje ob tej cerkveni slavnosti bilo je krasno, seveda slovensko. V splošno začudenje pa ni bilo v procesiji cerkvenih znakov iz Hrušovja. Le-teh niso donesli, ker je to baje prepovedal Hrenovski g. župnik. Vzroka tej zabrani sicer ne znam, to pa morem reči, da se je kljubu temu vršila vsa cerkvena slavnost jako impozantno.

Vreme je bilo prekrasno. To ugodno priliko uporabile sti jedna tržaška gospa in jedna gospodičina, došli semkaj z gospodom soprogom, oziroma očetom (ki šteje med najvrljše tržaške narodnjake), za izlet na ponosni Nanos. S tem sti dokazali dotični krasotici, da sti srčni, brhki in čili, dasi velikomestni. Pa saj se v njiju žilah pretaka slovenska kri!

Letina kaže srednje, izvzemši seno, ki se je sponeslo prav slabo.

Iskren pozdrav izpod Nanosa Vam pošilja Vaš „Skupaj“.

Iz Pulja nam pišejo: Na tukajšnjem c. k. gimnaziju se je zvršilo šolsko leto dne 15. t. m. Izid je prav povoljen. Rednih učencev je bilo 216. Prvi red z odliko je dobilo 28 dijakov, prvi red 152, drugi red 23 in dovoljenje za ponavljalni izpit 8 učencev. Štipendistov je bilo 15.

Po narodnosti je bilo 40 Hrvatov, 23 Slovencev, 25 Nemcev, 125 Italijanov, 1 Srb, 1 Čeh in 1 Oger.

Ako primerjamo narodnost z lanskim letom, razvidimo, da se je slovanska mladež pomnožila skoro za polovico, med tem ko sta nemška in italijanska ostala pri istem številu. Lansko leto bilo namreč na gimnaziju 29 Hrvatov, 10 Slovencev, a Italijanov 123 in Nemcev 27. Slovenskih dijakov ima ta gimnazij torej 75. — V resnici pa jih je še mnogo več; dosti je tukaj dijakov hrvatskih in slovenskih starišev, ki so pa vpisani za Italijane. Da se tukaj italijanči toliko mladine je krivo, da

Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Fran Godnik. — Tiskarna Dolenc v Trstu.